

Karkaako tieteellisten lehtien hinnoittelu kirjastojen käsistä?

Taina Sahari

Research Information Network, Publishers Communication Groupin tekemä tutkimus osoittaa, että yli puolet kirjastojen lehtitilauksista on peruttu viimeisen kahden vuoden aikana. Syitä kehitykseen löytyy kirjastojen kaventuneista budjeteista, mutta myös julkaisujen hintojen jatkuvasta noususta. Tieteellisten julkaisujen hintakehityksen seuranta olisi kirjastoille tärkeää, sillä hinnoissa on eroa kustantajien, tieteenalojen ja julkaisumaiden välillä.

Globaali talouskriisi (2008 - 2010) koetteli ja koettelee yhä Euroopan ja Yhdysvaltain kirjasto maailmaa niin, että kirjastojen budjettirahoitusta on kiristetty. Kehitys näkyy myös julkaisujen vähentymisenä.

PGM:n selvityksen¹ mukaan viimeisen viiden vuoden aikana tieteellisten lehtien tilausten uudistamisen trendinä on ollut vuosina nimekkeiden määrän nouseminen (vuosina 2007 - 2008) ja tämän jälkeen luopuminen painettujen lehtien tilaamisesta. Painettujen lehtien tilauksia on supistettu taloudellisten syiden lisäksi muiden kuin painotekniikkaan perustuvien sähköisten julkaisutapojen yleistyessä painetun rinnalla (Research Information Network, Publishers Communicati-

on Group (PGM)², Library Journal).

Tilausjaksolla 2008 - 2010 tilauksia uudistettiin 32 % - 33 % välillä ja niitä peruttiin 55 % - 57 % verran. Tilausten uudistuksissa oli nousua 1 % aiempaan nähden.

Finanssikriisin vaikutukset näkyivät selkeästi tilauksia uudistettaessa eli rahoitustilanteen kiristytessä tilauksia vähennettiin entisestään 4 %.

Library Journalissa ilmestyneen artikkelin³ mukaan vuonna 2012 on odotettavissa leikkauksia kirjastojen budjetoinnissa, etenkin kun on arvioitu, että Yhdysvaltain liittovaltion budjettimäärä raha on käytetty loppuun vuonna 2012.

Vuonna 2009 University of London Collegessa toimivan CIBERin tutkimusryhmän selvityksen

Tilausten peruutusten syiksi nousivat neljä syytä (2009-maaliskuu 2010):

<i>Peruutuksen syy (%)</i>	<i>ajanjakso 2008 - 2009</i>	<i>ajanjakso 2009 - maaliskuu 2010</i>
Julkaisumuodon muutos	30 %	22 %
Vähäinen käyttö	22 %	23 %
Tiedekunnan suositukset	22 %	7 %
Hinta	6 %	7 %
Budjettileikkaukset	5 %	9 %

¹ Publishing Technology: Trends in Journal Subscriptions Renewal and Cancellation. A Look Back Over the Last Five Years 2005-2010. <http://>

² PGM = Publishers Communication Group toimii eurooppalaisten kustantajien eturysymänä markkinoitaessa jat

kuvia julkaisuja Pohjois-Amerikkaan. PGM on perustettu vuonna 1990.

³ Seeking the New Normal: Periodicals Price Survey 2010; <http://www.libraryjournal.com/article/CA672526.html>

mukaan kirjastoista kolmasosalla budjettileikkaukset ovat olleet 5 % luokkaa. Kirjastoista kaksi kolmasosaa ennakoivat, että budjettimäärärahat pysyvät suurin piirtein ennallaan.

Kustantajien hinnoittelu vuonna 2010 – entä vuonna 2011?

Amerikkalaisessa Library Journalissa ilmestyneen kustannusselvityksen⁴ mukaan eräät bio- ja lääketieteen alojen kustantajat (Annual Reviews, Thieme Publishing Group) jäädyttivät hinnoittelunsa tänä vuonna viime vuoden (2009) tasolle. Sen sijaan kalliit hollantilaiset tiedekustantajat Elsevier ja Springer nostivat julkaisujensa hinnoittelua 5 %.

Kuriositeettina mainittakoon, että Nature Publishing Group (NPG) nosti yksittäisen ja laajalevikkisen paperilehden, Scientific Americanin, tilaushintaa 640 % (vuonna 2009 39,95 USD dollarista 299 USD dollariin vuonna 2010).

Yleisemmin lehtimarkkinoilla on ollut trendinä tänä vuonna, että painettujen lehtitilausten määrä laski vaihteluvälillä 5 % - 10 %. Toisaalta uudet lehtien käyttömäärän arvioinnin välineet, kuten Ulrich's Serials Analysis Systems ja Swets Scholarly Stats, on otettu kirjastoissa hankintapäätösten tueksi yhä enenevässä määrin. Yhdysvalloissa esimerkiksi Washington State University tekee hankintapäätöksensä, eli lehtien uudistamispäätökset, jatkuvien julkaisujen tietokannan tietojen perusteella, mistä käyvät ilmi lehden hinta, vaikutuskerroin, kustannus/lataus. Hankinnassa käytetään Eigenfactorin www-sivua (www.eigenfactor.org) määrittämään lehden rahallista arvoa.

Hinnankorotuksia edessä ensi vuonna

Yhdysvaltalaisen seurantaryhmän against-the-grain.com kotisivulla ilmoitetaan julkaisijoiden nimiä, jotka alustavasti jäädyttäisivät hinnoitte-

lunsa tilausvuodeksi 2011. Tarkistaessani näiden julkaisijoiden hinnoittelua heidän omilta kotisivuiltaan, totesin, että against-the-grain.com tiedot eivät juuri pitäneet paikkaansa: monet julkaisijat eivät ilmoittaneet hinnoittelustaan mitään tulevalle vuodelle tai tiedot koskivat kuluva vuotta 2010.

Kustantajista MIT Press ilmoittaa korottavansa hintojaan noin 2 % - 8 %, Edinburgh University Press puolestaan korottaa hintojaan 4 % - 5 % ja Royal Society Publishing jäädyttää hintansa vain Yhdysvaltain markkinoilla, muttei muualla. Hinnat pysyvät ennallaan dollariasiakkailta, kuten julkaisija itse ilmoittaa asiasta kotisivullaan.

Yhä enenevässä määrin kustantajat siirtyvät julkaisemaan lehtiä vain elektronisessa muodossa, kun kysyntä sähköisten lehtien saatavuuteen kasvaa. Esimerkiksi Oxford University Press julkaisee hakuteokset vain elektronisena (erityisesti oikeustieteen vuosikirjat). Liverpool University Press ilmoittaa hinnoittelevansa joustavammin ”online-only” tilauksensa ensi vuonna. Kustantaja myy uutena tilausvaihtoehtoa ”Premium Backfile”- tuotetta.

Yhdysvaltalainen kustantaja M E Sharpe jäädyttää online lehtien tilaushinnat vuoden 2009 tasolle vuodeksi 2011. M E Sharpe on profiloitunut yhteiskuntatieteiden sekä humanististen tieteiden kustantajaksi ja se julkaisee myös Aasian ja Itä-Euroopan tutkimuksia alkukielellä ja niiden käännöksiä englanniksi.

Society of Endocrinology/BioScientifica sen sijaan nostaa online lehtien hintaa inflaatiotarkistuksena 3 % vuodeksi 2011. Tuotteiden hinnoittelun perushintana on online-lehden hinta. Niille asiakkaille, jotka haluavat jatkaa painettuja tilauksiaan, tulee 20 % lisäkustannus (premium payable) tämän online-perushinnan päälle.

Ebsco Information Services ilmoittaa julkaisujensa ja tuotteidensa hintojen nousun vaihtelevan 6 % ja 8 % välillä (erityisesti EBSCO Academic Search Premier).⁵

⁴ Henderson, Kittie S. & Bosch, Stephen (2010) Seeking the New Normal: Periodicals Price Survey 2010. Library Journal, 04/15/2010. <http://www.libraryjournal.com/article/CA6725256.html>

⁵ ks. Henderson & Bosch. Library Journal 04/15/2010

Taulukko 1. Kustantajien ilmoittamat hinnankorotukset vuodelle 2011.

Julkaisija	Hinnannousu prosentteina (%)	Hintojen jäädytys, vuositaso
EBSCO Academic Search Premier	6-8	
Edinburgh University Press	4-5	2009
M E Sharpe	0	
MIT Press	2-8	
Royal Society Publishing	? (Euroopan alue)	kyllä, USD-asiakkaille
Society of Endocrinology/ BioScientifica	3 %	

Lehtien hinnannousut tieteenoaloittain ja maittain 2010

Kirjastojen jatkuvien julkaisujen kokoelmat sisältävät koko joukon erilaisia tieteenoaloja ja siksi kirjastojen budjettiraamien tulee taipua kaikenlaisiin skenaarioihin hintojen noustessa.

Library Journalissa ilmestyneen selvityksen mukaan korkeimpia keskihintoja per nimeke on näissä tieteenoaloissa suurimmasta pienempään seuraavasti: 1) kemia, 2) fysiikka, 3) biologia, 4) insinööritieteet, 5) astronomia, 6) kasvitiede, 7) geologia, 8) matematiikka ja tietojenkäsittelyoppi, 9) eläintiede, 10) food science, 11) teknologia, 12) maatalous, 13) maantiede.

Maittain lajiteltuna hintavimmat nimekkeet löytyvät näistä julkaisijamaista ("top 10" lista): 1) Venäjä, 2) Irlanti, 3) Hollanti, 4) Unkari, 5) Itävalta, 6) Singapore, 7) Saksa, 8) Sveitsi, 9) Englanti, 10) Yhdysvallat.

Listauksen perusteella voitaneen ennakoida, että tieteellisen kustantamisen julkaisijana tunnetuimman maan, Hollannin, lehtien hinnat nousevat tilausjaksolle 2011. Yllättävää kyllä, myös venäläiset kustantajat ottavat oman osansa lehtien kalleudesta kilpailtaessa. Otanta lehdistä oli suurin Englannin ja Yhdysvaltain osalta (1000-2000) välillä, Venäjän osalta nimekkeitä oli 50 ja Hollannin osalta 545 kappaletta.

Edullisimmat lehdet on julkaistu tänä vuonna seuraavissa maissa sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneiden kuningaskunnan (U.K.)

alueilla - järjestys on edullisimmasta edulliseen: 1) Chilessä, 2) Tshekin tasavallassa, 3) Etelä-Afrikassa, 4) Skotlannissa ja 5) Uudessa Seelannissa.

Viimeisten neljän vuoden aikana hintojen nousun kehitys on ollut ripeintä maantieteeseen, sota- ja meritieteeseen, kielen ja kirjallisuuden ja sosiologian alalla. Jaetulla viidennellä tilalla ovat sekä historia- että teknologiatieteet.

Maantiede ja sotatiede kallistuvat - filosofia ja musiikki edullisten joukossa

Analysoitaessa Library Journalin artikkelissa ilmestyneitä taulukoita lehtien hinnoista eri tieteenoaloissa voidaan sanoa, että eniten ovat 24 kuukauden aikana prosentuaalisesti kallistuneet (vuosina 2009 - 2010) sotatiede ja merisotatiede, Food Science, kieli & kirjallisuus ja maantiede. Näiden tieteenoalojen hinnannousu ylitti julkaisijoiden normaalin korotustarpeen eli yli 6-8 %.

Edullisimmat kausijulkaisunimekkeet olivat yleisteosten, eläintieteen, filosofia ja musiikin aloilta. Näissä tieteissä lehtien hintojen nousu on ollut 3 % - 4 % luokkaa. Tämän tiedon varassa on vaikea ennustaa, mitkä näistä tieteenoaloista tulevat vuonna 2011 ylittämään julkaisijoiden normaalin arvion kausijulkaisujen hinnannoususta eli 6 - 8 %.

Luulo ei luonnollisesti ole tiedon väärtti, mutta olettaa voi, että tällä hetkellä trendikkäiksi mielletyt tieteenalat, kuten taloustieteiden tai meteo-

rologian tieteellisten artikkeleiden lehtien hinnat voivat nousta yli odotusten vuonna 2011. Miksi arvioin näin? Finanssikriisi Yhdysvaltain ja Euroopan unionin alueilla askarruttaa edelleen kaikkia kuin myös globaali ilmastonmuutos. Nämä ajankohtaiset aiheet kiinnostanevat sekä lukijoita että kustantajia nyt ja lähitulevaisuudessa. 📖

Linkkejä:

Henderson & Bosch (2010) Seeking the New Normal: Periodicals Price Survey 2010. Library Journal <http://www.libraryjournal.com/article/CA6725256.html> (3.10.2010)

Publishing Technology. Trends in journal subscriptions renewal and cancellation. A look back over the last five years: 2005-2010. <http://www.pgplus.com> >News and Updates (3.10.2010)

Research information network, March 2010. Challenges for academic libraries in difficult economic times. A guide for senior institutional managers and policy makers. <http://www.rin.ac.uk/challenges-for-libraries> (3.10.2010)

Swets. Newsletter 2010 Publisher Policy Changes – 4th Update – June, 2010.

Publisher pricing freezes for 2011 – Preliminary list – Information sought <http://www.against-the-grain.com/2010/07/> (3.10.2010)

UKSG Serials-eNews: Publisher Price Lists. Current Publisher Price List http://www.ringgold.com/UKSG/si_pd.cfm?PID=27 (3.10.2010)

Tietoja kirjoittajasta:

*Taina Sahari, kirjastonhoitaja
Helsingin yliopiston kirjasto
email: taina.sahari@helsinki.fi*